

Regeringskansliet
Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet Ett trygghetssystem för alla – nytt regelverk för sjukpenninggrundande inkomst SOU 2023:30

SPV har tagit del av rubricerat betänkande.

Av betänkandet framgår bl.a. förslag om att SGI ska kunna fastställas utifrån historiska inkomster som baseras på arbetsgivardeklarationer på individnivå (AGI). SPV ser positivt på flera av de effekter som uppstår för den enskilde med en beräkning utifrån historiska inkomster, däribland att en enskild inte kan förlora hela sin SGI från en dag till en annan. SPV lämnar i övrigt följande kommentarer.

Fler inkomster föreslås bli SGI-grundande

I betänkandet föreslås att alla inkomster som utgör underlag för arbetsgivaravgifter ska bli SGI-grundande vid beräkningen av historiska inkomster. En konsekvens av detta är att vissa inkomster som i dag inte inräknas i SGI kommer att bli SGI-grundande. Som exempel på sådana inkomster anges avgångsvederlag.

De inkomster som får tillgodoräknas ska - för anställda - ha förelegat under en ramtid på tolv månader. Det framgår att själva anställningen inte behöver ha förelegat under hela ramtiden utan att inkomster från anställningen ska ha mottagits under ramtiden. Efterskyddet efter anställningens upphörande gäller så länge det finns inkomster inom ramtiden som ska beaktas.

SPV uppfattar att utredningen tar sin utgångspunkt i att inkomster som utgör underlag för arbetsgivaravgifter uppbärs under anställningstid eller i nära anslutning till sådan. SPV vill i det sammanhanget tillägga att det finns vissa former av avgångsförmåner som utges löpande efter anställningens upphörande under en längre period. Exempel från SPV:s verksamhet på sådana ersättningar är avgångsvederlag till myndighetschefer, som kan betalas ut i två år, och ekonomiskt omställningsstöd respektive inkomstgaranti till riksdagsledamöter. Inkomstgaranti utgör underlag för arbetsgivaravgifter de fem första åren av utbetalningstiden. Exempel utanför SPV:s verksamhet torde vara avgångsersättning till statsråd och avgångsvederlag till statssekreterare som kan utges under ett respektive två år. Så som SPV uppfattar utredningens förslag kommer sådana

ersättningar kunna bli SGI-grundande, under förutsättning att inkomsterna ligger inom ramtiden om tolv månader före tidpunkten för bestämmandet av SGI.

Rättelser av AGI vid återbetalning

De avgångsförmåner som anges ovan minskas med vissa andra inkomster som förmånstagaren har. Eftersom minskningen ska ske med inkomster under utbetalningsåret är det först vid utbetalningsårets slut möjligt att veta vad förmånen rätteligen skulle ha uppgått till. Det kan vid en sådan avstämning bli fråga om återkrav av för högt utbetald förmån som medför rättelse av tidigare inlämnad AGI. Detta innebär att för den typen av förmåner, d.v.s. sådana som under utbetalningsåret ska minskas med andra inkomster, kan det dröja innan en tidigare inlämnad AGI rättas.

Ovanstående typ av förmåner torde visserligen inte vara vanligt förekommande men såvitt SPV kan se framkommer i betänkandet ingen uppgift om hur ofta det generellt sett sker rättelser av AGI, och hur ofta det därmed kan tänkas bli aktuellt att en fastställd SGI kan påverkas. Det är ett förhållande som bör beaktas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

En rättelse av AGI ska ske för den redovisningsperiod som den felaktiga utbetalningen gjordes. Det är oklart för SPV om det kan förekomma varianter i praktiken av hur utbetalare genomför sin rättelse av AGI, om det exempelvis förekommer att utbetalare korrigerar hela återbetalningsbeloppet på en (1) månad för att få beloppet hänförd till rätt år eller om återbetalningsbeloppet fördelas på olika månader. SPV kan i vart fall konstatera att det för beräkningen av SGI blir av betydelse hur rättelsen sker.

Tilläggsutbetalning och periodisering

Vid ovan nämnda avstämning kan det i stället bli fråga om en tilläggsutbetalning. Denna ska då enligt kontantprincipen redovisas på den månad utbetalningen sker. Det innebär att en person skulle kunna få ett stort belopp utbetalat till sig som redovisas på en månad. Utredningen tar upp situationen att det i vissa fall kan bli nödvändigt att frånga kontantprincipen när ersättningen till en enskild skulle bli alldeles för hög eller för låg. Det gäller i princip när ersättning i någon mening borde ha betalats ut under en längre period men inte har det, till exempel ett avgångsvederlag som avser flera månader men som betalas ut i klumpsumma. Utredningen lägger därför ett förslag på att inkomster ska kunna periodiseras och att Försäkringskassan kan ta fram en föreskrift på vilka inkomster som ska kunna periodiseras, samt hur denna periodisering sker lämpligast. Då Försäkringskassan inte har kännedom om att inkomsterna eventuellt bör periodiseras föreslås att den enskilde måste begära att periodisering ska ske. SPV:s reflektion i sammanhanget är att en sådan begäran kan vara intressant för den enskilde vid utbetalning av en klumpsumma för framtida månader men sannolikt mindre intressant vid en engångsutbetalning som avser förgångna månader. Detta då äldre månader inom ramtiden på tolv månader löpande faller ut och nya månader tillkommer, enligt utredningens förslag.

Förändring av fastställd SGI kan få påverkan för olika aktörer

Av betänkandet framgår att om en AGI rättas kan Försäkringskassan behöva utreda skälet för detta och eventuellt kan bestämmelser om återkrav bli aktuella. SPV uppfattar att därmed avses att när en AGI rättas kan det påverka SGI:n vilket i sin tur kan påverka en beslutad förmån som baseras på SGI. Det kan resultera i ett återkrav, eller i en tilläggsutbetalning.

Som utredningen tar upp i konsvensbeskrivningen påverkar SGI inte endast socialförsäkringsförmåner utan uppgiften kan även användas av andra aktörer för att fastställa rätten till förmånen eller förmånens belopp. För SPV:s vidkommande ska - utöver att avgångsförmåner kan minskas med inkomster inkluderat vissa socialförsäkringsförmåner - exempelvis sjukpension enligt det statliga tjänstepensionsavtalet minskas med arbetsskadelivränta vars livränteunderlag enligt socialförsäkringsbalken motsvarar SGI. Om livräntan ökar kan sjukpensionen minska och vice versa.

Ovanstående samband mellan SGI, socialförsäkringsförmåner och andra förmåner medför att det är eftersträvansvärt att det föreslagna systemet inte medför hög risk för ändringar av tidigare fastställd SGI och efterföljande förmån.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Maria Humla efter föredragning av verksjuristen Nilla Alestig. I beredningen har även chefsjuristen Jimmy Everitt deltagit.

Maria Humla

Nilla Alestig